

PATVIRTINTA
Lietuvos darbo rinkos mokymo
tarnybos direktoriaus 2008-02-11 d.
įsakymu Nr. V(4)-26

KURKIME ATEITĮ DRAUGE!

PROJEKTAS
„PROFESINIO ORIENTAVIMO SISTEMOS SUKŪRIMAS IR
DIEGIMAS“ (NR. ESF-2.4.-065)

PROFESIJOS KONSULTANTO PROFESIJOS
STANDARTAS

TURINYS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS	3
II. PROFESINIO KONSULTAVIMO PASLAUGŲ PRIEINAMUMAS	5
III. PROFESIJOS KONSULTANTO VEIKLOS SRITYS, FUNKCIJOS IR KOMPETENCIJOS	6
IV. PROFESIJOS KONSULTANTO KOMPETENCIJŲ PRIPAŽINIMAS	20
V. PROFESIJOS KONSULTANTO ETIKOS KODEKSAS	20

PROFESIJOS KONSULTANTO PROFESIJOS STANDARTAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Profesijos konsultanto profesijos standartas (toliau Standartas) yra dokumentas, apibrėžiantis svarbiausius profesijos konsultantų, dirbančių profesinio orientavimo centruose, darbo biržose, darbo rinkos mokymo ir konsultavimo tarnybose, privačiose agentūrose ir kitose institucijose veiklos paskirtį, tikslus ir uždavinius, etinius reikalavimus bei kitus pagrindinius kvalifikacinius parametrus. Ateityje numatoma, kad profesijos konsultantai dirbs bendrojo lavinimo mokyklose, profesinėse mokyklose, kolegijose ir universitetuose.

2. Standartas apibūdina profesijos konsultanto profesijos tikslą; svarbiausias veiklos sritis, funkcijas, joms atlikti reikalingas kompetencijas; atskirų asmenų ar grupių konsultavimą įvairiomis formomis (verbalinėmis, vizualinėmis bei rašytinėmis) apie darbo rinką, profesijų turinį, kvalifikacijų sistemą, mokslo ir švietimo institucijas, mokymosi/studijų programas, mokymosi profilius ir įsidarbinimo galimybes, darbo rinkos poreikius ir bendrojo lavinimo, profesinio rengimo, karjeros projektavimo sistemas bei kt.

3. Standartas yra pagrindas planuojant, kuriant ir įvertinant profesijos konsultantų ir jų rengėjų pirminio rengimo bei profesinio tobulinimosi programas ir studijų turinį (apibrėžiant studijų tikslus, parenkant kitus studijų turinio elementus), pripažįstant studijų procese įgytą kvalifikaciją, nustatant baigiamojo įvertinimo kriterijus, o taip pat atliekant profesijos konsultantų rengimo kokybės įvertinimą. Standarte pateiktas išsamus kompetencijų aprašymas sudaro prielaidas standartą panaudoti ne tik pirminiam profesijos konsultantų rengimui, bet ir kryptingam jų profesinio tobulėjimo organizavimui bei profesinės karjeros perspektyvai projektuoti. Standartas sudaro prielaidas plėtoti karjeros projektavimo sistemą, atsižvelgiant į Lietuvos ir Europos Sąjungos dokumentuose keliamus tikslus.

4. Pagrindinis *profesijos konsultanto profesijos tikslas* – padėti asmeniui priimti racionalų profesinį sprendimą, siekiant suderinti individualius asmenybės saviraiškos ir tobulėjimo poreikius su darbo rinkos reikalavimais.

5. Profesijos konsultanto profesijai keliami uždaviniai:

5.1. teikti kokybiškas paslaugas visiems gyventojams, nepriklausomai nuo jų amžiaus, lyties, tautybės, gyvenamosios vietos ar socialinės padėties, atsižvelgiant į jų individualių ir visuomenės poreikių derinimą;

5.2. gerinti jaunų žmonių ir suaugusiųjų gebėjimą įsidarbinti, skatinti jų verslumą ir nuolatinį žinių siekimą;

5.3. skatinti žmonių socialinį aktyvumą ir atsakomybę už savo profesinę veiklą, siekiant išvengti socialinės atskirties.

6. Standartas parengtas atsižvelgiant į strateginius švietimo ir užimtumo politikos tikslus bei karjeros projektavimo filosofines, metodologines ir teorines nuostatas, pabrėžiančias profesinio konsultavimo paslaugų tobulinimo poreikį gyvenimo eigoje, švietimo ir darbo rinkos sistemų prieinamumą visoms profesinio konsultavimo tikslinėms grupėms, siekiant kryptingo asmens pašaukimo ugdymo, visuomenės ir darbo rinkos poreikių tenkinimo, taip pat atsižvelgiant į tarptautinių organizacijų (angl. “Organisation for Economic Co-operation and Development” (OECD); “European Training Foundation” (ETF); “The European Centre for the Development of Vocational Training” (CEDEFOP) ir kt.) dokumentuose apibrėžtus svarbiausius profesinio konsultavimo plėtotės tikslus.

7. Standartas grindžiamas švietimo ir užimtumo sistemų plėtotę bei profesinį informavimą ir konsultavimą reglamentuojančiais Lietuvos Respublikos įstatymais ir kitais teisės aktais:

7.1. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu (Žin., 1991, Nr. 23-593; 2003, Nr. 63-2853);

7.2. Lietuvos Respublikos užimtumo rėmimo įstatymu (Žin., 2006, Nr. 73-2762);

7.3. Lietuvos Respublikos profesinio mokymo įstatymu (Žin., 1997, Nr. 98-2478);

7.4. Lietuvos Respublikos neformaliojo suaugusiųjų švietimo įstatymu (Žin., 1998, Nr. 66-1909);

7.5. Profesinio orientavimo strategija (Žin., 2004, Nr. 56-1955);

7.6. Mokymosi visą gyvenimą užtikrinimo strategija (Žin., 2004, Nr. 56-1957);

7.7. Valstybinės švietimo strategijos 2003-2012 nuostatomis“ (Žin., 2003, Nr. 71-3216);

7.8. Profesinio informavimo ir konsultavimo paslaugų teikimo reikalavimų aprašu (Žin., 2005, Nr. 60-2132).

8. Rengiant standartą taip pat vadovautasi žemiau nurodytais Europos Sąjungos dokumentais, kurių nuostatos ragina spręsti neadekvataus užimtumo ir specialistų pertekliaus/trūkumo problemas, plėtoti Europos piliečių profesinius ir kvalifikacinius gebėjimus, tobulinti nacionalines švietimo sistemų ir darbo paieškos duomenų bazes, jas suvienodinant ir priartinant prie bendro Europinio lygio:

8.1. Tarptautinės darbo organizacijos konvencija Nr. 142 „Dėl profesinio orientavimo ir profesinio rengimo ugdant žmogaus išgales“, 1996;

8.2. Mokymosi visą gyvenimą memorandumu, 2000;

8.3. Europos Komisijos komunikatu „Bendros mokymosi visą gyvenimą erdvės sukūrimas“, 2001;

8.4. Europos užimtumo gairėmis, 2001;

8.5. Europos Komisijos pranešimu „Konkretūs švietimo sistemų ateities tikslai“, 2001;

8.6. Konsultavimo politika žinių visuomenėje, CEDEFOP, 2004;

8.7. Karjeros projektavimas: vadovas strategijos kūrėjams, OECD, 2004;

8.8. Mokymosi visą gyvenimą strategijų ir sistemų tobulinimas, CEDEFOP, 2005.

9. Šiame standarte vartojamos sąvokos:

Asmeninio tobulėjimo planas – galimų veiksmų numatymas, siekiant įgyti papildomas kompetencijas.

Asmeninis tobulėjimas – asmens „horizontali“ arba „vertikali“ karjera mokymosi, studijų ir profesinio tobulėjimo įgytos patirties išdavoje.

Etikos kodeksas – elgesio reikalavimai, apibūdinantys konsultanto ir kliento tarpusavio santykius profesinio konsultavimo metu.

Gebėjimas – mokymu išugdytas protinis/fizinis gabumas konkrečiai socialinės veiklos sričiai. Gebėjimas (aktualija), skirtingai nei gabumas (potencija), gali būti matuojamas jam reiškiantis.

Horizontali karjera – tobulesnis profesinės veiklos atlikimas tame pačiame jos kontekste, keliant tai veiklai vis sudėtingesnius tikslus.

Karjera – įvairių socialiai reikšmingų žmogaus vaidmenų seka, kylanti iš darbo, mokymosi, saviraiškos ir laisvalaikio veiklų bei apimanti asmens profesinį gyvenimą, darbo vietas, pareigas ir pasiekimus.

Karjeros planavimas – tobulėjimo pasirinktoje profesinėje veikloje organizavimas ir įgyvendinimas.

Karjeros projektavimas (angl. *career designing, career guidance*) – tai nuolatinės asmens pastangos išvelgti būsimas darbo rinkos kaitos tendencijas ir numatomų pokyčių kontekste tirti bei planuoti savo profesinę perspektyvą (ugdymas karjeros planavimui), o taip pat profesinės kvalifikacijos tobulinimosi poreikius (karjeros planavimas), siekiant maksimaliai realizuoti savo prigimtinius gabumus bei sėkmingai konkuruoti nuolat kintančioje darbo rinkoje.

Konsultuojamasis – asmuo, kuriam teikiamos profesinio konsultavimo paslaugos.

Konsultacija – konsultavimo proceso dalis, kurios metu vyksta tikslingas konsultanto ir konsultuojamojo bendravimas, siekiant padėti klientui suprasti problemą ir priimti optimalius sprendimus.

Konsultavimo procesas – bendra konsultanto ir konsultuojamojo veikla, skirta profesinio konsultavimo tikslų pasiekimui per numatytą laiko tarpą.

Konsultavimo trukdžiai – tai veiksniai, kurie apsunkina konsultavimo procesą (informacijos trūkumas; nepajėgumas apsispręsti; norų ir galimybių neadekvatumas; interesų, vertybių ir idealų stoka; dažnos veiklos ir elgesio klaidos; savarankiškumo stoka; profesijos pasirinkimo arba siekiamos karjeros tikslų kriterijų nežinojimas ar nesupratimas; teigiamos patirties stoka; žalingi įpročiai ir požiūriai; netikėtos „blogos žinios“ ir kt.).

Kontraktas – dviejų šalių sudarytas susitarimas, tiksliai nustatantis abipusius santykius ir sąlygas.

Pokalbis – dviejų žmonių tarpusavio žodinė sąveika, turint iš anksto užsibrėžtą tikslą.

Profesijos pasirinkimas (angl. *vocational choice*) – numatytų profesinių tikslų nustatymo procesas.

Profesinė branda – asmens gebėjimas priimti profesinius sprendimus, atitinkančius esamus ar potencialius įgūdžius, gabumus ir kvalifikacijos lygmenį, atsižvelgiant ne tik į asmeninius bei socialinius veiksnius, bet ir į egzistuojančias galimybes..

Profesinis ketinimas – nestruktūruotas, nepakankamai argumentuotas ir motyvuotas norimos įgyti profesijos pasirinkimas.

Profesinis pašaukimas – polinkis tam tikrai veiklai, kurioje asmenybė išvelgia galimybes išreikšti bei realizuoti savo potencines kūrybines galias ir tokiu būdu įprasinti savo gyvenimą profesine veikla.

Profesinis rinkimosi sprendimas – mokykloje prasidedantis ir iki galutinio asmens profesijos pasirinkimo besitęsiantis procesas.

Profesinis tinkamumas – asmens gebėjimas atitikti konkrečios profesijos keliamus reikalavimus.

Profesinė veikla – užduočių, atliekamų dirbant pagal konkrečią profesiją, visuma.

Racionalus profesinis sprendimas – profesinis sprendimas, pagrįstas objektyviu turimų asmeninių gabumų bei gebėjimų ir darbo rinkos poreikių įvertinimu.

Ugdymas karjeros planavimui – pagalba klientui išvelgti profesinį pašaukimą ir priimti racionalų profesijos pasirinkimo sprendimą.

Kitos šiame standarte vartojamos sąvokos atitinka Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme (Žin., 1991, Nr. 23-593; 2003, Nr. 63-2853) ir Profesinio informavimo ir konsultavimo paslaugų teikimo reikalavimų apraše (Žin., 2005, Nr.60-2132) vartojamas sąvokas.

II. PROFESINIO KONSULTAVIMO PASLAUGŲ PRIEINAMUMAS

10. Profesinio konsultavimo prieinamumą užtikrina šios atsakingos už profesinį konsultavimą ir jį vykdančios institucijos:

10.1. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija;

10.2. Lietuvos darbo rinkos mokymo tarnyba;

10.3. Lietuvos darbo birža;

10.4. profesinio orientavimo centrai;

10.5. kitos valstybinės ir privačios profesinio konsultavimo veiklą vykdančios institucijos.

11. Socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatyta tvarka akredituoti profesinio orientavimo centrai gali gauti aprūpinimą pagal jo patvirtintą profesinio konsultavimo programą.

12. Išskiriami šie profesinio konsultavimo vykdytojai:

12.1. profesijos konsultantai;

12.2. teritorinių darbo rinkos mokymo ir konsultavimo tarnybų konsultantai;

12.3. socialiniai pedagogai;

12.4. mokyklų psichologai;

- 12.5. bendrojo lavinimo mokyklų mokytojai ir klasių auklėtojai;
- 12.6. profesijos mokytojai;
- 12.7. privačių konsultavimo agentūrų profesijos konsultantai ir kiti specialistai.
- 13. Išskiriamos šios profesinio konsultavimo tikslinės grupės:
 - 13.1. mokyklinio amžiaus (1–4 klasių, 5–8 klasių, 9- 12 klasių) mokiniai;
 - 13.2. asmenys, „iškrite“ iš bendrojo švietimo sistemos.
 - 13.3. jaunimas be profesinio pasirengimo
 - 13.5. stojantys į Lietuvos profesines mokyklas asmenys.
 - 13.6. profesinių mokyklų mokiniai.
 - 13.7. stojantys į Lietuvos aukštąsias mokyklas asmenys.
 - 13.8. kolegijų ir universitetų studentai.
 - 13.9. mokinių tėvai.
 - 13.10. mokytojai.
 - 13.11. profesijos mokytojai.
 - 13.12. dėstytojai.
 - 13.13. dirbantys asmenys.
 - 13.14. bedarbiai.
 - 13.15. persikvalifikuojantys asmenys.
 - 13.16. tobulinantys kvalifikaciją asmenys.
 - 13.17. darbdaviai.
 - 13.18. neįgalieji.
 - 13.19. kaliniai.
 - 13.20. imigrantai.
 - 13.21. kiti.
- 14. Išskiriamos šios profesinio konsultavimo vykdytojų pagrindinės veiklos:
 - 14.1. profesinio orientavimo centrų ir teritorinių darbo rinkos mokymo ir konsultavimo tarnybų profesijos konsultantai konsultuoja darbo, profesijos ar specialybės pasirinkimo klausimais, įvertina asmenybės profesinį kryptingumą, tinkamumą, asmenines savybes ir gebėjimus, atlieka asmens pažinimo, profesijų, profesinio rengimo ir darbo rinkos tyrimus, vykdo specializuotas įgūdžių lavinimo, motyvacijos skatinimo programas, pagal poreikį teikia žinias apie mokymąsi, studijas ar darbo rinką, teikia žinias ir konsultuoja profesijų ir specialybių įgijimo, įvairiais darbo rinkos klausimais;
 - 14.2. socialiniai pedagogai ir mokyklų psichologai padeda sudaryti individualų profesinės karjeros planą bendrojo lavinimo ir profesinių mokyklų mokiniams, teikia informaciją apie profesinio konsultavimo institucijas;
 - 14.3. bendrojo lavinimo mokyklų mokytojai, klasių auklėtojai ir profesijos mokytojai informuoja, kur galima rasti profesinio konsultavimo institucijas.

III. PROFESIJOS KONSULTANTO VEIKLOS SRITYS, FUNKCIJOS IR KOMPETENCIJOS

- 15. Profesijos konsultanto profesija apima šias profesinės veiklos sritis:
 - 15.1. profesijos konsultanto bendrųjų gebėjimų identifikavimas (A) – asmeninių bendrųjų gebėjimų, būtinų produktyviai profesinio konsultavimo veiklai realizuoti, nustatymas ir jų įgijimas arba tobulinimas;
 - 15.2. konsultavimas (B) – bendra konsultanto ir konsultuojamojo veikla, padedanti atskleisti profesijos rinkimosi interesus gyvenimo tikslų kontekste, pažinti ir įvertinti kliento individualius ypatumus, išsilavinimo privalumus bei trūkumus ir pasinaudoti turimomis žiniomis, mokėjimais bei sukaupta patirtimi, priimant optimalų profesijos rinkimosi sprendimą;

15.3. bendradarbiavimas (C) – veikla, palaikanti konstruktyvius ryšius su tėvais, mokytojais, kolegomis ir darbdaviais, koordinuojanti profesinio konsultavimo ir karjeros planavimo institucijų, visuomeninių organizacijų ir darbo rinkos įstaigų dirbančiųjų veiklą, skatinanti ir plėtojanti profesinio konsultavimo paslaugas, užtikrinanti efektyvų profesinio konsultavimo sprendimų priėmimą atskiro asmens atžvilgiu, įvertinanti konkrečios bendruomenės, regiono bei šalies ekonominius, socialinius, švietimo ir užimtumo plėtotos planus;

15.4. profesinio konsultavimo kokybės užtikrinimas (D) – bendrųjų gebėjimų nustatymo, konsultavimo ir bendradarbiavimo veiklų atitikimo šiame standarte nustatytiems reikalavimams įvertinimas, priimant sprendimus apie savo teikiamų profesinio konsultavimo paslaugų kokybę ir siekiant jas tobulinti, atsižvelgiant į kintančius asmens bei darbo rinkos poreikius;

16. Profesinės veiklos sritis aprašo funkcijos (1 lentelė), nurodančios, kokias užduotis reikia atlikti, norint sėkmingai įgyvendinti su profesijos konsultanto profesija susijusią veiklą:

1 lentelė

Profesijos konsultanto profesinės veiklos sritys ir funkcijos

Veiklos sritys	Funkcijos
A. Profesijos konsultanto bendrųjų gebėjimų identifikavimas	A1. Profesijos konsultanto asmeninių savybių ir socialinių gebėjimų taikymas konsultavimo metu.
	A2. Informacinių technologijų taikymas
B. Konsultavimas	B1. Bendravimo organizavimas
	B2. Tyrimų vykdymas
	B3. Konsultavimo organizavimas ir planavimas
	B4. Konsultavimo plano realizavimas
C. Bendradarbiavimas	C1. Bendradarbiavimas su kolegomis
	C2. Bendradarbiavimas su socialiniais partneriais
D. Profesinio konsultavimo kokybės užtikrinimas	D1. Profesinio konsultavimo kokybės įvertinimas
	D2. Profesinio konsultavimo paslaugų tobulinimas

17. Profesinės veiklos funkcijos realizuojamos kompetencijomis (2 lentelė), kurios sudaro Standarto pagrindą.

Profesijos konsultanto profesinės veiklos sritys, funkcijos ir kompetencijos

Veiklos sritys	Funkcijos	Kompetencijos
A. Bendrųjų gebėjimų nustatymas	A1. Asmeninių ir socialinių gebėjimų taikymas	<p>A1.1. Gebėjimas identifikuoti savo asmeninius ir socialinius gebėjimus, jų taikymo privalumus ir trūkumus .</p> <p>A1.2. Gebėjimas elgtis adekvačiai visuomenėje priimtoms vertybinėms ir profesinėms nuostatoms</p> <p>A1.3. Gebėjimas savo veikloje vadovautis ir demonstruoti profesinės etikos principais</p> <p>A1.4. Gebėjimas demonstruoti sprendimų paieškos ir priėmimo įgūdžius</p> <p>A1.5. Gebėjimas rodyti laiko planavimo ir valdymo įgūdžius</p> <p>A1.6. Gebėjimas pripažinti ir sudaryti visiems klientams lygias galimybes</p> <p>A1.7. Gebėjimas tobulinti savo užsienio kalbų įgūdžius</p> <p>A1.8. Gebėjimas kritiškai reflektuoti ir vertinti savo asmeninę patirtį</p>
	A2. Informacinių technologijų taikymas	<p>A2.1. Gebėjimas tobulinti informacinių technologijų, interneto bei kitų informacinių priemonių panaudojimo įgūdžius profesinio konsultavimo tikslams pasiekti</p> <p>A2.2. Gebėjimas bendrauti su klientais, kolegomis šalyje ir užsienyje, panaudojant elektroninio pašto ir interneto galimybes</p>

B. Konsultavimas	B1. Bendravimo organizavimas	<p>B1.1. Gebėjimas sukurti teigiamą emocinę aplinką ir užmegzti konstruktyvų ryšį su konsultuojamuoju</p> <p>B1.2. Gebėjimas įgyti konsultuojamojo pasitikėjimą ir saugoti konsultavimo metu išgirstą konfidencialią informaciją.</p> <p>B1.3. Gebėjimas modeliuoti ir valdyti pokalbio eigą</p> <p>B1.4. Gebėjimas demonstruoti aktyvaus klausymosi įgūdžius</p> <p>B1.5. Gebėjimas prognozuoti ir nustatyti konstruktyvaus bendravimo trukdžius</p> <p>B1.6. Gebėjimas numatyti ir įveikti konsultavimo metu iškylančias psichologines krizes</p> <p>B1.7. Gebėjimas išvengti konfliktų su konsultuojamuoju ir, esant reikalui, efektyviai taikyti konfliktų sprendimo strategijas</p> <p>B1.8. Gebėjimas derinti įvairius bendravimo būdus ir priemones</p> <p>B1.9. Gebėjimas bendrauti su grupėmis ir atskirais asmenimis</p> <p>B1.10. Gebėjimas aptarti su klientu jo atsakomybes ir vaidmenį profesinio konsultavimo procese</p> <p>B1.11. Gebėjimas suteikti klientui grįžtamąjį ryšį apie jo pasiekimus</p>
	B2. Tyrimų vykdymas	<p>B2.1. Tyrimų atlikimo pagrindiniai gebėjimai:</p> <p>B2.1.1. Gebėjimas formuluoti profesinio konsultavimo problemų tyrimo tikslus, uždavinius</p> <p>B2.1.2. Gebėjimas atlikti nesudėtingus edukologinius, psichologinius ir darbo rinkos kiekybinius bei kokybinius tyrimus</p> <p>B2.1.3. Gebėjimas taikyti įvairius tyrimo metodus profesinio konsultavimo realizavimui ir tobulinimui: elgsenos ir darbinės veiklos stebėjimą, pokalbius, interviu, ekspertų ir kt. apklausas, išsiskyrimus ir liudijimus bei kt.</p> <p>B2.1.4. Gebėjimas naudoti licencijuotus testus</p> <p>B2.1.5. Gebėjimas apdoroti tyrimų duomenis</p> <p>B2.1.6. Gebėjimas argumentuotai interpretuoti įvairių asmenybės pažinimo tyrimų rezultatus ir teikti klientui grįžtamąjį ryšį</p> <p>B2.1.7. Gebėjimas dalyvauti, vykdyti ir inicijuoti su profesiniu konsultavimu susijusius mokslinius ir praktinius tyrimus, projektus</p>

		<p>B2.2. Informacijos rinkimo ir tvarkymo gebėjimai:</p> <p>B2.2.1. Gebėjimas tvarkyti profesijos rinkimuisi ir karjeros plėtrai reikšmingą informaciją</p> <p>B2.2.2. Gebėjimas rinkti ir tvarkyti žinias apie naujausius asmenybės, darbo rinkos, profesijų bei profesinio rengimo tyrimus bei jų pritaikymo galimybes profesinio konsultavimo praktikoje</p> <p>B2.2.3. Gebėjimas tikslingai valdyti informaciją apie bendrojo lavinimo, profesinio rengimo ir darbo rinkos būklę</p> <p>B2.2.4. Gebėjimas naudotis informacija apie profesijos turinį, gauta įvairiais informacijos paieškos kanalais</p> <p>B2.2.5. Gebėjimas pasinaudoti informacija apie profesinio rengimo, profesinės veiklos, įsidarbinimo galimybes patariant profesijos rinkimosi bei karjeros plėtros klausimais</p> <p>B2.2.6. Gebėjimas nuolat atnaujinti žinias apie profesijų perspektyvumą, profesinį mokymąsi bei darbo rinką</p>
--	--	--

		<p>B2.3. Gebėjimai, būtini asmenybės pažinimo tyrimams atlikti :</p> <p>B2.3.1. Gebėjimas apibrėžti pagrindinius asmenybės pažinimo tyrimų metodus, taikomus profesiniame konsultavime</p> <p>B2.3.2. Gebėjimas apibūdinti asmenybės pažinimo metodų naudojimo galimybes, privalumus ir trūkumus</p> <p>B2.3.3. Gebėjimas taikyti įvairius asmenybės pažinimo (gabumų ir gebėjimų, charakterio ir temperamento, savęs pažinimo, polinkių veiklai) tyrimų metodus</p> <p>B2.3.4. Gebėjimas apibūdinti asmenybės pasirengimo profesijos rinkimuisi brandumo kriterijus</p> <p>B2.3.5. Gebėjimas taikyti tikslinių grupių profesinių ketinimų žemėlapiu nustatymo metodus</p> <p>B2.3.6. Gebėjimas analizuoti konsultuojamųjų profesijos/ karjeros rinkomosi motyvus</p> <p>B2.3.7. Gebėjimas įvertinti konsultuojamojo fizinės ir psichinės sveikatos būklės atitikimą profesijos keliamiems reikalavimams</p> <p>B2.3.8. Gebėjimas pastebėti rizikos grupei priklausančių asmenų charakterio ir psichologinio pobūdžio sutrikimus , galimas pasekmes tolesnei jų karjerai bei, esant būtinybei, taktiškai rekomenduoti jiems kreiptis į specializuotas psichologinės pagalbos tarnybas</p> <p>B2.3.9. Gebėjimas nustatyti asmens informavimo ir konsultavimo poreikius</p> <p>B2.3.10. Gebėjimas analizuoti ir įvertinti individualias galimybes įgyti kvalifikaciją</p> <p>B2.3.11. Gebėjimas įvertinti konsultuojamojo turimas žinias, mokėjimus ir patirtį jo siekiamos įgyti profesijos kontekste</p> <p>B2.3.12. Gebėjimas nustatyti profesijos rinkimosi aspiracijas</p> <p>B2.3.13. Gebėjimas įvertinti galimus sveikatos, socialinio, ekonominio ir teisinio pobūdžio pasikeitimus asmeniniame gyvenime siekiamos įgyti profesijos kontekste</p> <p>B2.3.14. Gebėjimas korektiškai naudoti tyrimo metu gautus duomenis apie konsultuojamąjį.</p>
--	--	---

		<p>B2.4. Profesijų, profesinio rengimo ir darbo rinkos tyrimų atlikimo gebėjimai:</p> <p>B2.4.1. Gebėjimas įvertinti konsultuojamojo žinias ir mokėjimus, reikalingus tam tikriems profesiniams siekiams realizuoti</p> <p>B2.4.2. Gebėjimas įvertinti profesijos ar darbo vietos keliamus reikalavimus asmenybės somatinėms, psichologinėms ir kitoms savybėms</p> <p>B2.4.3. Gebėjimas nustatyti profesijos keliamus reikalavimus ir uždavinius.</p> <p>B2.4.4. Gebėjimas rasti informaciją apie įvairių profesijų paklausą nacionaliniu ir tarptautiniu lygmeniu</p> <p>B2.4.5. Gebėjimas vertinti darbo rinkos situaciją regioniniu, nacionaliniu ir tarptautiniu lygmeniu</p> <p>B2.4.6. Gebėjimas prognozuoti kvalifikacijų poreikį darbo rinkoje.</p> <p>B2.5. Tyrimų rezultatų panaudojimo gebėjimai:</p> <p>B2.5.1. Gebėjimas pristatyti ir skleisti profesinio konsultavimo tyrimų rezultatus ir išvadas</p> <p>B2.5.2. Gebėjimas susieti asmenybės pažinimo, darbo rinkos ir kt. tyrimų rezultatus su profesinio konsultavimo praktika</p> <p>B2.5.3. Gebėjimas efektyviai naudotis profesinės karjeros tyrimų rezultatais, patariant konsultuojamajam priimti racionalius profesijos rinkimosi sprendimus</p> <p>B2.5.4. Gebėjimas panaudoti kitų tyrimų rezultatus apie darbo rinkos poreikius ir karjeros perspektyvas skirtingose darbo pasaulio srityse</p>
	<p>B3. Konsultavimo organizavimas ir planavimas</p>	<p>B3.1. Konsultavimo organizavimo ir planavimo gebėjimai:</p> <p>B3.1.1. Gebėjimas sukurti teigiamą ryšį tarp konsultuojamojo ir konsultanto</p> <p>B3.1.2. Gebėjimas nustatyti kliento konsultavimosi poreikius</p> <p>B3.1.3. Gebėjimas įvertinti konsultavimo tikslus ir uždavinius</p> <p>B3.1.4. Gebėjimas organizuoti ir suplanuoti sistemingą bei nuoseklų konsultavimo procesą</p> <p>B3.1.5. Gebėjimas parengti ir sudaryti konsultavimo sutartį su konsultuojamuoju.</p> <p>B3.1.6. Gebėjimas taikyti įvairias distancinio konsultavimo formas (telefonu, elektroniniu paštu, internetu, vaizdo konferencijų pagalba ir kt.)</p> <p>B3.1.7. Gebėjimas padėti konsultuojamajam pasinaudoti savo žiniomis, mokėjimais ir patirtimi sąmoningai renkantis profesiją ar siekiant karjeros</p>

	<p>B4. Konsultavimo plano realizavimas</p>	<p>B4.1. Konsultavimo metodų taikymo gebėjimai:</p> <p>B4.1.1. Gebėjimas apibūdinti ir taikyti profesiniam konsultavimui įvairias konsultavimo teorijas bei strategijas</p> <p>B4.1.2. Gebėjimas taikyti įvairias konsultavimo metodikas: tiesiogines, netiesiogines ir mišrias; informacines ir motyvuojančias</p> <p>B4.1.3. Gebėjimas efektyviai planuoti, organizuoti ir realizuoti atskiras palaikomasias, aiškinamasias ir sprendžiamąsias konsultacijas</p> <p>B4.1.4. Gebėjimas parinkti konsultacijos tipą (preliminarinę, korekcinę, kontrolinę), atsižvelgiant į konsultavimo tikslus ir konsultavimo proceso ypatumus</p> <p>B4.1.5. Gebėjimas taikyti konkrečią situaciją atitinkančias individualaus ir grupinio konsultavimo metodikas bei strategijas</p> <p>B4.1.6. Gebėjimas pritaikyti konsultavimo metodus skirtingų tikslinių grupių poreikiams</p> <p>B4.1.7. Gebėjimas konsultuoti karjeros krizės zonos esančius konsultuojamuosius</p> <hr/> <p>B4.2. Konsultavimo gebėjimai, susiję su darbo rinkos struktūra ir kaita:</p> <p>B4.2.1. Gebėjimas pristatyti darbo paieškos strategijas ir įsidarbinimo technikas</p> <p>B4.2.2. Gebėjimas paaiškinti ir padėti konsultuojamajam kaip pristatyti save siekiamos profesinės veiklos reikalavimų kontekste</p> <p>B4.2.3. Gebėjimas paaiškinti ir padėti konsultuojamajam kaip parengti savo gyvenimo aprašymą</p> <p>B4.2.4. Gebėjimas paaiškinti kaip pasirengti pokalbiui su potencialiu darbdaviu</p> <p>B4.2.5. Gebėjimas konsultuoti profesijų ir kvalifikacijų poreikių darbo rinkoje klausimais</p> <p>B4.2.6. Gebėjimas konsultuoti bedarbius jų profesinės veiklos ir įsidarbinimo galimybių klausimais</p> <p>B4.2.7. Gebėjimas konsultuoti darbo rinkos prognozių klausimais</p>
--	--	---

		<p>B4.3. Konsultavimo gebėjimai, susiję su profesijų turiniu ir profesijos pasirinkimu :</p> <p>B4.3.1. Gebėjimas konsultuoti profesijos poreikio ir perspektyvų bei ryšio su kitomis profesijomis klausimais</p> <p>B4.3.2. Gebėjimas konsultuoti profesijos pasirinkimo klausimais</p> <p>B4.3.3. Gebėjimas konsultuoti ir teikti informaciją apie konkretaus amžiaus ir išsilavinimo jaunuolių mokymosi galimybes, profesinio rengimo ir profesijos rinkimosi klausimais</p> <p>B4.3.4. Gebėjimas konsultuoti ir teikti žinias apie darbo vietą, pareigas, kurias galima užimti</p> <p>B4.3.5. Gebėjimas konsultuoti profesijų turinio keliamų reikalavimų asmenybės savybėms ir kvalifikacijai klausimais</p> <p>B4.3.6. Gebėjimas konsultuoti, rinkti, naudoti ir teikti informaciją apie profesijų poreikį regioniniame, nacionaliniame ir tarptautiniame lygmenyse</p> <p>B4.3.7. Gebėjimas, nustačius norimą įgyti profesiją, konsultuoti mokymosi/studijų programų ir įsidarbinimo galimybių klausimais</p> <p>B4.3.8. Gebėjimas konsultuoti bendraisiais profesijų ir jų turinio klausimais</p>
--	--	---

		<p>B4.4. Konsultavimo gebėjimai, susiję su kvalifikacijomis ir jų įgijimu:</p> <p>B4.4.1. Gebėjimas konsultuoti ir teikti žinias apie kvalifikacijas ir pagrindines kvalifikacijos charakteristikas</p> <p>B4.4.2. Gebėjimas konsultuoti ir teikti žinias apie kvalifikacijos ryšį su profesijomis</p> <p>B4.4.3. Gebėjimas konsultuoti ir teikti žinias apie kvalifikacijos turinį sudarančias kompetencijas</p> <p>B4.4.4. Gebėjimas konsultuoti ir teikti žinias apie kvalifikacijos ar kvalifikacinio laipsnio įgijimo galimybes mokymosi ir studijų institucijose (universitetuose, kolegijose, profesinėse mokyklose, darbo rinkos profesinio mokymo įstaigose)</p> <p>B4.4.5. Gebėjimas konsultuoti ir teikti žinias apie kvalifikacijos tobulinimo galimybes atskiroje profesijoje</p> <p>B4.4.6. Gebėjimas konsultuoti ir teikti žinias apie kvalifikacijai įgyti reikalingą minimalų išsilavinimą</p> <p>B4.4.7. Gebėjimas konsultuoti ir teikti žinias apie institucijas, kurios pripažįsta neformaliuotu ar savaiminiu būdu įgytas kvalifikacijas ir kompetencijas</p> <p>B4.4.8. Gebėjimas konsultuoti ir teikti žinias apie darbo ir karjeros galimybes įgijus kvalifikaciją</p> <p>B4.4.9. Gebėjimas konsultuoti ir teikti žinias apie kvalifikacijų sistemas ir kvalifikacijų įgijimą Lietuvoje ir užsienio šalyse</p>
--	--	--

		<p>B4.5. Konsultavimo gebėjimai, susiję su mokymosi galimybių ir mokymosi/studijų programų pasirinkimu:</p> <p>B4.5.1. Gebėjimas nustatyti asmens poreikius mokymuisi siekiant, nukreipti jį į specialias mokymo/studijų programas</p> <p>B4.5.2. Gebėjimas nukreipti asmenis į specializuotas igūdžių lavinimo ir motyvacijos skatinimo programas</p> <p>B4.5.3. Gebėjimas paaiškinti ir padėti, kaip ir kur susirasti norimą informaciją</p> <p>B4.5.4. Gebėjimas padėti pasirinkti mokymosi/studijų dalykus ir kursus</p> <p>B4.5.5. Gebėjimas paaiškinti, kaip sudaryti ir tobulinti savarankiško mokymosi/studijų planus</p> <p>B4.5.6. Gebėjimas teikti patarimus, kaip siekti mokymosi/studijų pažangos</p> <p>B4.5.7. Gebėjimas paaiškinti, kaip konkrečioje savo karjeros situacijoje organizuoti profesijos rinkimosi arba karjeros planavimo veiklas</p> <p>B4.5.8. Gebėjimas padėti atpažinti charakterio ypatybes, padedančias arba trukdančias sėkmingai mokytis/studijuoti konkrečius dalykus</p> <p>B4.5.9. Gebėjimas konsultuoti, rinkti, naudoti ir teikti informaciją apie nacionalinę ir europinę profesinio rengimo sistemą, jos lygius, struktūrą, priėmimo sąlygas, teikiamą išsilavinimą</p> <p>B4.5.10. Gebėjimas konsultuoti ir teikti žinias asmenims, siekiantiems susieti mokymosi/studijų turinį su mokinių profesinės veiklos perspektyvomis</p> <p>B4.5.11. Gebėjimas konsultuoti ir teikti žinias apie tarptautines programas ir mokymosi/studijų kitose šalyse galimybes</p>
		<p>B4.6. Konsultavimo gebėjimai, susiję su karjeros projektavimu:</p> <p>B4.6.1. Gebėjimas konsultuoti ir teikti žinias apie nacionalinę ir europines profesinio informavimo bei konsultavimo sistemas, jų tikslus, struktūrą ir funkcijas</p> <p>B4.6.2. Gebėjimas konsultuoti ir teikti žinias apie specializuotų psichologinės diagnostikos ir karjeros projektavimo tarnybų teikiamas paslaugas</p> <p>B4.6.3. Gebėjimas konsultuoti ir teikti žinias apie pagrindinius profesinio konsultavimo sritį reglamentuojančius Europos Komisijos ir Lietuvos dokumentus</p>
C1. Bendradarbiavimas	C1. Bendradarbiavimas su	<p>C1.1. Gebėjimas išlaikyti pagarbą kolegoms ir kitiems bendradarbiams</p> <p>C1.2. Gebėjimas sukurti teigiamą emocinę aplinką bendradarbiavimui su kolegomis</p> <p>C1.3. Gebėjimas išlaikyti konfidencialią informaciją apie klientą</p>

	kolegomis	<p>C1.4. Gebėjimas vengti konfliktų, o jiems iškilus, pozityviai juos spręsti.</p> <p>C1.5. Gebėjimas dirbti komandoje</p> <p>C1.6. Gebėjimas dalintis su kolegomis naujomis idėjomis ir savo darbo patirtimi</p>
	C2. Bendradarbiavimas su socialiniais partneriais	<p>C2.1. Gebėjimas užmegzti ir palaikyti ryšius su socialiniais partneriais</p> <p>C2.2. Gebėjimas konstruktyviai bendrauti ir bendradarbiauti su socialiniais partneriais</p> <p>C2.3. Gebėjimas bendradarbiauti ir keistis gerąja patirtimi su pavieniais asmenimis ir grupėmis, vykdančiomis profesinį informavimą ir konsultavimą</p> <p>C2.4. Gebėjimas bendradarbiauti su organizacijomis (aukštosiomis mokyklomis, profesinio rengimo įstaigomis, darbdaviais, įstatymų leidėjais, savivaldybėmis ir kitomis institucijomis), siekiant efektyvaus profesinio konsultavimo galimybių panaudojimo</p> <p>C2.5. Gebėjimas skatinti tėvų, mokytojų, dėstytojų, socialinių, profesinio konsultavimo institucijų, darbo biržų dirbančiųjų, seniūnijų ir savivaldybių pareigūnų pastangas, organizuojant konsultacinę pagalbą įvairioms tikslinėms grupėms</p> <p>C2.6. Gebėjimas bendradarbiauti su regioniniais, nacionaliniais bei tarptautiniais karjeros projektavimo tinklais, siekiant efektyvaus profesinio konsultavimo</p> <p>C2.7. Gebėjimas teikti konstruktyvią grįžtamąją informaciją socialinių partnerių institucijoms, tobulinant jų indėlį į profesinio konsultavimą</p> <p>C2.8. Gebėjimas parengti ir įgyvendinti patirties sklaidą, projektus socialinių partnerių institucijose</p>
D. Profesinio konsultavimo kokybės užtikrinimas	D1. Profesinio konsultavimo kokybės įvertinimas	<p>D1.1. Gebėjimas naudoti profesinio konsultavimo įvertinimo metodologiją ir metodikas</p> <p>D1.2. Gebėjimas nustatyti profesinio konsultavimo įvertinimo kriterijus</p> <p>D1.3. Gebėjimas įvertinti ir analizuoti teikiamų konsultavimo paslaugų efektyvumą</p> <p>D1.4. Gebėjimas atlikti profesinio konsultavimo stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių (angl. SWOT) analizę</p> <p>D1.5. Gebėjimas įvertinti ir pašalinti konsultavimo trukdžius (informacijos trūkumą; kliento nesugebėjimą apsispręsti; norų ir galimybių neadekvatumą; interesų, vertybių ir idealų stoką ir kt.).</p> <p>D1.6. Gebėjimas nustatyti naudojamų konsultavimo strategijų ir metodų tinkamumą konsultavimo tikslams</p> <p>D1.7. Gebėjimas įvertinti konsultavimo plano atitikimą kliento poreikiams ir konsultavimo tikslams</p> <p>D1.8. Gebėjimas įvertinti mokymosi poreikių, darbo paieškos gebėjimų nustatymui</p>

		<p>naudojamų metodikų pagrįstumą (tinkamumą) ir patikimumą (tikslumą)</p> <p>D1.9. Gebėjimas įvertinti taikomų tyrimo metodų ir priemonių pagrįstumą (tinkamumą) ir patikimumą (tikslumą) konsultavimo tikslams pasiekti</p> <p>D1.10. Gebėjimas nustatyti gautų tyrimo rezultatų atitiktį numatytiems konsultavimo tikslams</p> <p>D1.11. Gebėjimas nustatyti socialinių partnerių galimybes konsultavimo tikslams pasiekti</p> <p>D1.12. Gebėjimas įvertinti intelektualinių, materialinių ir finansinių išteklių tinkamumą konsultavimo paslaugų kokybei užtikrinti</p> <p>D1.13. Gebėjimas įvertinti kliento mokymosi, įsidarbinimo bei karjeros planą</p> <p>D1.14. Gebėjimas įvertinti kliento pasirinkto karjeros kelio atitiktį jo asmeniniam profesiniam pašaukimui</p> <p>D1.15. Gebėjimas analizuoti teikiamas konsultacijas, remiantis pagrindinėmis karjeros projektavimo teorijų idėjomis</p> <p>D1.16. Gebėjimas vadovautis bendraisiais švietimo kokybės vadybos principais bei aktyviai juos taikyti savo veikloje</p>
	D.2. Profesinio konsultavimo paslaugų tobulinimas	<p>D2.1. Gebėjimas išdėstyti pagal prioritetus savo asmenybės ir profesinės kvalifikacijos tobulėjimo poreikius</p> <p>D2.2. Gebėjimas tobulinti bendravimo ir bendradarbiavimo įgūdžius</p> <p>D2.3. Gebėjimas atlikti savo veiklos analizę ir sudaryti profesinio tobulėjimo planą</p> <p>D2.4. Gebėjimas nuolat atnaujinti informaciją apie profesijų perspektyvumo, profesinio rengimo ir įsidarbinimo galimybes</p> <p>D2.5. Gebėjimas atnaujinti žinias apie regiono bei šalies švietimo, karjeros projektavimo, socialinio užimtumo, ekonomikos ir finansų politiką</p> <p>D2.6. Gebėjimas pasinaudoti naujausiais mokslo ir profesiniais pasiekimais, tobulinant informacijos rinkimą, tvarkymą ir teikimą</p> <p>D2.7. Gebėjimas plėtoti ir perimti pažangią patirtį profesinio konsultavimo srityje žinių visuomenės iššūkių kontekste</p> <p>D2.8. Gebėjimas plėtoti informacinių technologijų, interneto bei kitų informacinių priemonių panaudojimo įgūdžius profesinio konsultavimo tikslų pasiekimui</p> <p>D2.9. Gebėjimas plėtoti profesines žinias bei perimti teigiamą profesinio konsultavimo patyrimą, dalyvaujant bendruose projektuose, bendradarbiavimo tinkluose, konferencijose, mugėse vietiniu bei tarptautiniu lygmeniu</p> <p>D2.10. Gebėjimas pasinaudoti naujausiais mokslo bei profesiniais pasiekimais, tobulinant</p>

		profesijos rinkimosi ir karjeros planavimo metodus bei priemones D2.11. Gebėjimas panaudoti įvairius duomenis, siekiant tobulinti konsultavimo veiklos efektyvumą organizacijoje
--	--	---

IV. PROFESIJOS KONSULTANTO KOMPETENCIJŲ PRIPAŽINIMAS

18. Profesijos konsultantų rengimą ir jų pasiekimų vertinimą vykdo aukštosios universitetinės mokyklos, turinčios šį Standartą atitinkančias bei Švietimo ir mokslo ministerijos akredituotas modulinės studijų programas. Šios studijų programos priklauso specialiujų profesinių ar magistrantūros studijų grupei. Programos baigiamos profesijos konsultanto kvalifikacijos ir/ar edukologijos magistro kvalifikacinio laipsnio įgijimu.

19. Studijuojančiųjų kompetencijų įgijimas pateikiamas studijų pasiekimų aplanke (toliau – Aplankas). Aplanke atspindi studijuojančiojo turimi ir įgyti teoriniai bei praktiniai pasiekimai, kurių vertinimo kriterijai nurodomi studijų programose.

20. Vertinimo turinį sudaro teorinės ir praktinės užduotys, kurias studijuojantieji atlieka studijų metu. Siekiamų kompetencijų pasiekimai tikrinami testų ir/ar pokalbio pagalba. Praktiniai pasiekimai tikrinami atliekant praktines užduotis, kurios priklausomai nuo siekiamos kompetencijos gali būti įvairaus pobūdžio.

21. Visi studijuojančiųjų pasiekimai kaupiami Aplanke, kuriame pastabas, komentarus ir vertinimus atlieka programos dėstytojai ir pats studijuojantysis. Kiekviena konkreti kompetencija laikoma įgyta, jeigu studijuojantysis pademonstruoja įsisavinęs ne mažiau kaip 80 proc. kompetenciją atitinkančių studijų rezultatų.

22. Baigiamasis įvertinimas, kurio pagrindu suteikiama profesijos konsultanto kvalifikacija ir/ar kvalifikacinis laipsnis, remiasi Aplanke užregistruotais studijų rezultatais ir baigiamojo darbo įvertinimu. Baigiamasis darbas sudaro ne mažiau kaip 15 proc. studijų programos apimties. Jo metu studijuojantysis turi įrodyti konkrečios studijų metodinės problemos sprendimo gebėjimus. Baigiamajam darbui vadovauja aukštosios universitetinės mokyklos dėstytojas.

23. Studijuojančiojo kvalifikacijos įgijimo faktą patvirtina baigiamojo darbo vertinimo komisija, sudaryta pagal programą vykdančiame universitete nustatytą tvarką. Gavus teigiamą įvertinimą, absolventui išduodamas profesijos konsultanto kvalifikaciją ir/ar kvalifikacinį magistro laipsnį patvirtinantis diplomą.

V. PROFESIJOS KONSULTANTO ETIKOS KODEKSAS

24. Profesijos konsultanto etikos kodekso (toliau Etikos kodekso) pagrindas yra „Asmuo centre“ nuostata ir personalistinis požiūris į žmogų, teigiantis, kad asmens niekada negalima traktuoti kaip objekto ir naudoti kaip priemonės tikslui pasiekti.

25. Profesijos konsultanto etikos kodeksas nusako šios veiklos konsultantų elgesio su klientais ir kolegomis etiką.

26. Profesijos konsultanto etikos *kodekso paskirtis* – padėti spręsti etines problemas.

27. Profesijos konsultanto etikos *kodekso tikslas*: nustatyti profesinės elgsenos ir praktinės veiklos etines normas ir principus.

28. Santykių su klientais etikos principai yra:

28.1. personalistinis požiūris į žmogų. Profesijos konsultantas savo veikloje turi vadovautis personalistiniu požiūriu į žmogų, teigiančiu, kad asmens niekada negalima traktuoti kaip objekto ir naudoti kaip priemonės tikslui pasiekti;

28.2. pagarba klientui ir jo poreikiams. Profesijos konsultantas turi gerbti ir ginti klientų individualias teises bei jų asmens orumą;

28.3. objektyvumas ir sąžiningumas. Profesijos konsultantas rūpinasi klientų gerove konsultuodamas ir teikdamas aktualią bei tikslią informaciją. Profesijos konsultantas padeda klientui atpažinti savo galimybes ir gerbdamas jo apsisprendimo teisę leidžia jam savarankiškai bei laisvai priimti sprendimus.

28.4. konfidencialumas. Profesijos konsultantas gerbia asmens teisę į privatumą ir laikosi informacijos konfidencialumo principo, kaip tinkamo siūlomų paslaugų ir bendravimo būdo.

Profesijos konsultantas privalo užtikrinti visų paslaugų teikimo formų konfidencialumą: korespondencijos, susirašinėjimo elektroniniu paštu, telefoninių pokalbių, darbo grupėje, šeimoje ir kt. Tačiau profesijos konsultantas privalo informuoti klientą apie konfidencialumo ribas.

28.5. konfidencialios informacijos atskleidimo sąlygų laikymasis. Profesijos konsultantas turi teisę atskleisti konfidencialią informaciją: esant kliento sutikimui; esant akivaizdžiam pavojui ir grėsmei klientui ar kitiems asmenims; esant atvejams, kai to reikalauja įstatymai, pvz.: įtariant vaikų išnaudojimą ar turint teismo leidimą ir pan.

28.6. santykių su klientu bešališkumas. Profesijos konsultantas turi vengti ir/ar privalo nurodyti bet kokią galimą interesų konfliktą, kuris gali sąlygoti jo profesinius sprendimus ar elgseną. Profesijos konsultantas nenaudoja ryšių su klientais savo asmeninei, socialinei, profesinei, politinei ar finansinei naudai gauti, ypač situacijose, kuriose tai gali pakenkti teikiamų paslaugų objektyvumui ir teisingo sprendimo priėmimui.

29. Profesinės elgsenos etikos principai:

29.1. nuolatinis profesinio tobulinimosi ir naujų žinių, įgūdžių bei kompetencijų siekimas. Profesijos konsultantas turi užtikrinti savo teikiamų paslaugų kokybę ir garantuoti nuolatinį naujų žinių, įgūdžių ir kompetencijų profesinį tobulinimą;

29.2. veikimo kompetencijos ribų nustatymas. Profesijos konsultantas konsultuoja ir teikia žinias apie darbo rinką, profesijų turinį, kvalifikacijas, mokslo ir švietimo institucijas, mokymosi/studijų programas, mokymosi profilius ir įsidarbinimo galimybes, darbo rinkos poreikius ir bendrojo lavinimo, profesinio rengimo, karjeros projektavimo sistemas bei kt. Profesijos konsultantas turi pripažinti savo kompetencijų ribas ir teikti tik tas paslaugas, kurioms jis turi kvalifikuotą pasirengimą ir/ar įsivertintą patirtį;

29.3. profesinės reputacijos laikymasis. Profesijos konsultantas turi nenaudoti savo darbe nepatvirtintų ir nepripažintų metodų, kurie gali sąlygoti netikslų patarimą, ekspertizę ir/ar išvadas. Profesijos konsultantas yra atsakingas už nesusipratimus ir padarytas klaidas bei privalo jas ištaisyti.

29.4. paslaugų pasiūlos plėtra. Profesijos konsultantas, naudodamas darbo efektyvumo didinimo ir kokybės gerinimo metodus, turi palaikyti visų formų reklamos, ryšių su socialiniais partneriais ir verslo vadybos integraciją, siekiant užtikrinti teikiamų paslaugų pasiūlą

29.5. ryšių su partnerinėmis institucijomis ir organizacijomis palaikymas. Profesijos konsultantas turi skatinti institucijas, organizacijas, darbdavius, klientus ir suinteresuotus pavienius asmenis bendradarbiauti tokiais būdais, kurie leistų gerinti teikiamų paslaugų kokybę ir efektyvumą.

29.6. kodekso nuostatų ir taisyklių laikymasis ir pagarba įstatymams. Profesijos konsultantas privalo tvirtai laikytis šio Etikos kodekso reikalavimų, jo veiklą reglamentuojančių dokumentų nuostatų ir įstatymų nustatytos tvarkos. Profesijos konsultantas privalo informuoti atitinkamų institucijų dirbančiuosius apie Etikos kodekso reikalavimų nesilaikymo ar įstatymų pažeidimo atvejus. Profesijos konsultantas privalo imtis adekvačių priemonių siekiant ištaisyti savo kolegų etinių, moralinių normų ar įstatymų pažeidimų pasekmes.

30. Santykių su kolegomis etikos principai yra:

30.1. pagarba kolegoms ir kitiems dirbantiesiems. Profesijos konsultantas turi gerbti ne tik klientus, bet ir aptarnaujantį personalą bei kolegas.

30.2. bendradarbiavimas ir konsultavimasis su kolegomis ir kitais kompetentingais pareigūnais. Profesijos konsultantas turi užtikrinti gerą psichologinę atmosferą bendraujant su bendradarbiais, jausti atsakomybę ne tik prieš klientus, bet ir prieš aptarnaujantį personalą ir kolegas.

31. Etinių problemų sprendimo modeliu siekiama padėti profesijos konsultantams mažinti etines problemas ar spręsti etines dilemas.

32. Etinių problemų sprendimo etapai yra:

32.1. etinės problemos ar dilemos pripažinimas. Profesijos konsultantas turi atpažinti realiai egzistuojančią etinę problemą ar dilemą. Jo emocinė reakcija į iškilusias etines problemas (pvz.: nejauki jausena dėl iškilusios sudėtingos situacijos, dėl jo paties ar klientų veiksmų, dėl kliento ar kolegos atsainaus ir blokuojančio elgesio ir pan.) dažnai tampa paskata priimti sprendimus;

32.2. etinės problemos nustatymas. Profesijos konsultantas turi prognozuoti ir numatyti visus tiesiogiai su etine problema susijusius veiksnius ir veikėjus bei situaciją atitinkančių Etikos kodekso principų pažeidimus. Ištiriamos profesijos konsultanto ir kitų probleminėje situacijoje dalyvių neigiamos reakcijos. Vienų problemų sprendimui gali pakakti Etikos kodekso nuostatų pritaikymo, kitų – gali tekti pasinaudoti etinių problemų sprendimo modeliu;

32.3. alternatyvių sprendimų svarstymas. Svarstymas turi apimti trumpalaikių ir ilgalaikių pasekmių kiekvienam probleminės situacijos dalyviui nustatymą ir šių pasekmių mažinimui ir probleminės situacijos sprendimui reikalingos informacijos surinkimą. Esant būtinybei ieškoma papildomos pagalbos tarp kvalifikuotų ir kompetentingų konsultantų ar kolegų. Profesijos konsultantas turi prognozuoti ir apsvarstyti savo bei kitų probleminės situacijos dalyvių reakcijas į kiekvieną galimą sprendimą. Profesijos konsultantas taip pat turi apsispręsti, kiek laiko jis gali skirti situacijos svarstymui. Naudingas ir įvairių sprendimų projektavimas į ateitį ir galimų sprendimų scenarijų numatymas;

32.4. sprendimo priėmimas. Profesijos konsultantas, priimdamas vieną ar kelis iš alternatyvių sprendimų, įvertina, kuris iš šių sprendimų geriausiai pasitarnautų visiems probleminės situacijos dalyviams;

32.5. etinės problemos sprendimo pritaikymo patirties įvertinimas. Profesijos konsultantas turi prisiimti atsakomybę už etinės problemos sprendimo pritaikymo galimas teigiamas ir neigiamas pasekmes. Tai įpareigoja profesijos konsultantą daryti išvadas ir atlikti įgytos patirties įvertinimą. Nustačius, kad etinė problema liko neišspręsta, būtina ieškoti naujų jos sprendimo būdų;

32.6. išvadų įprasminimas. Profesijos konsultantas turi atidžiai ištirti etinę problemą, apsvarstyti kiekvienai probleminei situacijai įtakos turinčią priežastį ir nustatyti, ar gali būti naudojamos prevencinės priemonės, kad nepasikartotų panašūs atvejai. Būtina apsvarstyti, ką profesijos konsultantas išmoko iš spręstos probleminės situacijos ir kaip ši patirtis gali būti panaudota būsimai veiklai.

RENGĖJAS:

Vytauto Didžiojo universitetas